

Oglasni, priopisani itd.
Istakaju i računaju se na temelju
običajnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd.
Iskazu se naputnicom ili polož-
u som pošt. štedionice u Beču
sa administraciju lista u Pulu.

Sad naručbe valja točno oz-
načiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

7ko list na vrijeme ne primi,
neka to javi odpravništvo u
ovčrenom pismu, za koji se
ne plaća poštarina, ako se iz-
vana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovice.

Izlazi svakog četvrtka
o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju
nepodpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji
10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5—, odn. K 2-50 na
pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utičuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., sa-
stali 20 h., koli u Puli, toli
izvan iate.

Uredništvo i uprava nalazi se
u Tiskari Laginja i dr. prije
J. Krmpotić i dr. (Via Giulia
br. 1), kamo neka se naslovljuju
sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Priobćenje hrv.-slov. zemalj. zastupnika.

Pogledom na objavljenu izjavu kluba
talijanskih zastupnika na istarskom saboru
odnoseću se na situaciju u zemaljskom
saboru, hrvatsko-slovenski zastupnici sa-
kupljeni na današnjoj sjednici predaju jav-
nosti sljedeće

Priobćenje.

Kad je mjeseca rujna 1909. bio sazvan
istarski sabor, izabran na temelju novog
izbornog reda, morao je prekinuti svoje
djelovanje. jer su hrvatsko-slovenski zas-
tupnici bili izjavili, da njihovo sudjelo-
vanje u saboru neće biti moguće, nebudu
li oni pripoznati u saboru također u je-
zikovnom pogledu. Poticanjem talijanskih
zastupnika došlo je tada do ustanovljenja
kompromisnog odbora, kojemu bje povje-
rena zadaća, da razpravi i konačno rieši
jezično pitanje, ustanovljenje zemaljskog
proračuna, te zaokruženje i preuredjenje
občina.

Zastupnici hrvatsko-slovenski pristadoše
na to rješenje izjaviše ali istodobno, da,
dok traje razpravljanje u kompromisnom
odboru nebi mogli sudjelovati u saboru
ako se nebi bezodvlačno udovoljilo provi-
zornom minimumu njihovih zahtjeva glede
porabe njihovog jezika u saboru.

Tako se dogodi, da bje saborska sje-
dnica sazvana za 22. rujna 1909. napuštena
a zastupnici se razidjose u očkivanju, da
će kompromisni odbor izvršiti svoju zadaću.

Mjeseca prosinca 1909. upitao je ze-
maljski kapetan, na to potaknut od vlade,
oba saborska kluba, nebi li bilo shodno,
da se u tom mjesecu drži kratko saborsko
zasjedanje. Klub hrvatsko-slovenskih za-
stupnika ponovio je svoju prijašnju izjavu

glede priznanja i bezodvlačnog provedenja
minimuma zahijeva glede porabe hrvat-
skog odnosno slovenskog jezika u saboru.

Do saborskog zasjedanja nije tada došlo.
Ista se je stvar ponovila mjeseca srpnja
1910., kad je zemaljski kapetan sazvaao
kompromisni odbor samo u svrhu, da ga
upita o naumljenom sazivu sabora.

I ovom prigodom su zastupnici hrvat-
sko-slovenski izričito izjavili, da se nebi
protivili saborskom zasjedanju ali isključio-
mogućnost svoga sudjelovanja ako se nebi
prije udovoljilo njihovom više istaknutom
zahijevu glede porabe jezika.

Kad je pako zemaljskom odboru za Istru
kaošto i drugim, stigao od vlade poziv, da
se izjavi o shodnosti i vremenu saborskog
zasjedanja, zemaljski je odbor doista za-
ključio pristati na sazov sabora ali hrvat-
sko-slovenski članovi istoga opetovaše i
tom prigodom, košto uvijek i prije i kas-
nije, pridržaj glede porabe i priznanja hr-
vatskog odnosno slovenskog jezika u saboru.

Medjutim bijaše rad u kompromisnom
odboru posve zapeo te su talijanski ze-
maljski prisjednici pripravljal u to vrieme
za razpravljanje u saboru nacrt velikog
zamašaja izikujuće nekoliko milijuna kru-
na, a da se nije tim nacrtima postavilo
za temelj redoviti proračun u smislu usta-
nova zemaljskog reda.

Hrvatsko-slovenski zastupnici postoje
svjedjer na stanovištu istaknutom u rujnu
1909. i kasnije toliko puta ponovljenom.

Oni odklanjaju svaku odgovornost za
sadašnju situaciju u istarskom saboru, pre-
puštajući narodu da sudi na koga pada ta
odgovornost.

Talijanski pak zastupnici tvrdokorno us-
traju u nepriznavanju svojih osamnajst
saborskih drugova, koji zastupaju većinu
istarskog pučanstva, a to čine usprkos ob-

stojećim državnim temeljnim zakonima i
u očitom protuslovju sa novim zemaljskim
i izbornim redom za Istru.

Trst, 11. listopada 1910.

Tajnik: Predsjednik:
Dr. Ivan Poččić. Vjekoslav Spinčić.

Istarski sabor

U Kopr u, 5. oktobra 1910.

U sriedu dne 5. ov. mj. sastao se je
istarski sabor u Kopr u, da nastavi zasje-
danje prekinuto mjeseca septembra prošle
godine.

Sjednicu, kojoj je prisustvovao u ime
carske vlade njezin komesar dvorski sa-
vjetnik g. A. Fabiani i 41 zastupnik (svi
članovi hrvatsko-slovenskoga kluba su pri-
sutni) otvori predsjednik Dr. Rizzi u 4 1/2
sata poslije podne u občinskom kazalištu
u Kopr u.

Priobćiv carski patent, kojim je sazvan
istarski sabor i ustanoviv zakonit broj pri-
sutnih zastupnika, pozove predsjednik taj-
nika dra. Pesante-a, da pročita zapisnike
posljednjih dvih sjednica, koji bijahu bez
opazke odobreni.

Predsjednik pozove trojicu novoizabranih
zastupnika, da polože svečano obećanje.
Zastupnici Constantini, Manzutto i Ventrella
polazu svečano obećanje.

Predsjednik pročita osmrtnicu za pokoj-
nim ravnateljem kreditnoga zavoda, biv-
šim zem. zastupnikom dr. Amorosom iz
taknuv njegove vrline i njegove zasluge
oko ustrojenja ravnarja sa kreditnim za-
vodom. Zastupnici saslušase stojeć ovu
osmrtnicu.

Predsjednik javlja, da su na zadnjoj
sjednici izabrani odbori ovako konstituirali:

1. Upravni odbor: predsjednik dr.
Belli, tajnik Zarotti.

2. školski odbor: predsjednik Tomasi,
tajnik Pesante.

3. agrarni odbor: predsjednik Davanzo,
tajnik Festi (ovaj je medjutim položio
mandat).

4. političko-gospodarski odbor: pred-
sjednik dr. Cleva, tajnik Albanese. (Unijednom
odboru neima za predsjednika ili tajnika
kojega člana sabor. manjine!)

Predsjednik priobćuje: da se je biskup
Flapp izpričao, da nemože k sjednicam;
da je zast. Mrach zamolio dopust;
da su se izpričali zast. Nicolich i Rittossa;
da su podieljeni medju zastupnike razne
osnove i izvještaji tiskani, koji se upućuju
odnosnim saborskim odborom na prouče-
nje i izvještaj. Medju osnovama nalazi se
ih više i gospodarskih ustanovah, kao na
pr. program za cestogradnje, za obvezatno
osjeguranje proti tući, za dobavu vode itd.
Predsjednik priobćio podnesak carske
vlade glede ustrojenja novog okružnog
suda u Puli.

Tajnik Pesante čita:

1. Interpelaciju zast. Bartoli-a i drug.
kojom pita carsku vladu, da ustroji nižu
gimnaziju u Rovinju.

2. Zast. Pesante interpelira ministra po-
ljodjelstva zašto su onako lošo provedene
radnje oko uredjenja potoka, koji se izlie-
vaju u Mirnu.

3. Zorzenon pita zem. odbor radi ime-
novanja jedne učiteljice u Izuli.

4. Bartoli podnaša predlog, kojim pro-
svjeduje proti vladi, koja je oduzela občini
Rovinj pravo provedenja občinskih izbora
tamo.

Hrvatski i slovenski zastupnici zapuste
sabornicu.

Već prije početka sjednice bilo je do-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Priobćujući gornji odpis dne 2. srpnja
1904. Br. 75/P. svećenstvu dviju biskupija
na vjerno obsluženje, Presvjetti Gospodin
biskup dolagaao je sledeći tumač naredbi
Sv. Sb. za Obr.:

ad I. Sacra Rituum Congregatio exigit
usum linguae liturgicae in precationibus
strictae liturgicae et in Sacramentorum ad-
ministracione. Itaque et Benedictio Apo-
stolica in articulo mortis, in notris Dioe-
cesibus juxta praesentem rerum statum in
lingua latina est impertienda, secus namque
fideles indulgentia plenaria defraudarentur.

ad III. Quoad responsum, tertio loco
datum et supra relatum, observandum est,
S. Rituum Congregationem hoc tantum
declarare et affirmare voluisse, quod, sci-
ficet, Sacerdos strictam habeat obligationem
partes Breviarii in latina lingua persolvendi,
secus etenim, si est beneficiatus, nequit
beneficium frui fructibus.

B. Pitanja, onako kako predložena po
pragosp. biskupu, nisu mogla dobiti od

Svetog Sбора za Obrede drugog odgovora
od onog dobivenog i kojeg se je moglo
predvidjati. Držimo ipak, da je stroga duž-
nost svakog biskupa izvješćivati Svetu Sto-
licu stvarnu glede stanja stvari i ne zava-
đjati je u bludnju prikazujuć joj odnošaje
vremena i mjesta, na koja se odnašaju
predložena pitanja, na način ni malo iz-
crpiv, te stoga ne odgovarajući i protivan
istini. Nema sumnje, da bi bio odgovor
Sv. Sбора za Obrede posve drugi, da je
pragosp. biskup predložio svoje dvojbe n.
pr. u ovom smislu:

I. An fideles, absolute in articulo
mortis in lingua vernacula slavica, ex Ri-
tuali Romano a S. Sede approbato, peracta,
sicuti modo pluries fit, indulgentias lucrari
queant?

III. An sacerdos lingua vernacula slavica,
ex Rituali Romano a S. Sede approbato,
Officium Defunctorum cum populo pera-
gens, vel litanias Sanctorum in Processio-
nibus Rogationum eadem lingua persolvens
et eadem textu utens, teneatur has partes
Ritualis Romani in lingua latina iterum
recitare?

Tako bi bio od prilike morao sastaviti

svoje dvojbe pragosp. Nagl, i, tako sastaviv
je, bio bi iznio što mu je bilo poznato i
o čemu je imao prilike uvjeriti se tečajem
pastirskog pohoda. Tako bi bio prištedio
Sv. Sboru za Obr. jednu bludnju, u koju
je ovaj upao mimo svoje volje usljed ne-
podpunih obavjesti dobivenih od biskupa
predlagatelja.

C. Stoji činjenica, uzakonjena naredbami
sabora biskupijskih (Poreč 1733.) i pokra-
jinskih (Ogled 1596., potvrđen po Svetom
Sboru Sabora Tridentinskoga), da je sta-
roslovensko bogoslužje rimskoga obreda za-
konito postojalo u krajevima Istre, pripada-
jućim prije biskupijam Ogleja, Trsta, Kopr a,
Novigrada, Poreča, Pule i Pićna, a sada
biskupijam Trst-Kopar i Poreč-Pula. S ne-
stašice staroslovenskih misala i brevira te
svećenika vještih jeziku i glagoljskim pi-
smenim, i s drugih vanjskih uzroka (na-
redba S. Sбора za Obr. 14. kolovoza 1900.
u Zadar), staroslovenski jezik tekom vre-
mena ustupio u bogoslužju mjesto pučkom
jeziku hrvatskom, u kojem bivahu tiskani
dozvolom i ovlaštenjem pojedinih biskupa
tako zvani „šćaveti“, putem kojih bude u
druvoj polovici XIX. vieka posvema izti

snut staroslovenski jezik iz bogoslužja po
istarskim crkvam. Na njegovo se mjesto
posadi kano vladatelj hrvatski pučki jezik,
još danas u porabi u pre mnogim crkvam
biskupija Trsta i Kopr a, dočim je iz ve-
ćine crkava biskupija Poreča i Pule — na
mjesto da se polag naredbe Benedikta XIV.
„Ex pastoralis munere“ od 15. kolovoza
1754. odstrani zloporaba i uzpostavi po-
novno staroslovenština — u zadnjem deset-
godištu, bez posebnog razloga, bio prognan
također ovaj, a na njegovo mjesto namet-
nut jezik latinski: uzrok to, s kojega
vlada u tim biskupijam med pučanstvom
živo komešanje i uzburkanost savjestih na
veliku štetu toli nabožnosti hrvatsko-slo-
venskog pučanstva koli vlasti i ugleda onog
biskupa. Ovo je istinska ispovjest odnosno
povjestne i pravne strane pi'anja, u koliko
se odnaša na misal i brevir. Ovdje se uslo-
badjamo svratiti pozornost Vaše Svetosti
na spomenicu prikazanu veljače 1904. od
predstavnik raznih poglaviti hrvatsko-
slovenskih občina u Istri odnosno staro-
slovenskog bogoslužja u našim biskupijam.
(Sliedi.)

govoreno između saborskog predsjednika i predsjedništva hrvat.-slovenskog kluba, da će predsjednik odmah nakon priobćenja zaključiti sjednicu, a pošto se toga dogovora nije držao, zapustili su svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba za čitanja spomenutih interpelacija, saborsku dvoranu.

Predsjednik je na to videći, da neima zakonitog broja zastupnika, zaključio sjednicu uz izjavu, da će zastupnike pozvati pismeno na dom za buduću sjednicu.

(Obćinstva bijaše puna galerija; ono se je uzorno ponašalo.)

U Kopru, 10. oktobra 1910.

VI. saborska sjednica.

Prisutni: predsjednik Dr. Rizzi; vladin zastupnik dvorski savjetnik Al. Fabiani i 40 zastupnika. Galerija puna občinstva.

Predsjednik otvori sjednicu u 3³/₄ sata po podne.

Čitanje zapisnika i izpravci.

Tajnik Dr. Pasante pročita talijanski sastavljeni i vrlo netočni zapisnik zadnje sjednice.

Na upit predsjednika da li ima tko prigovoriti tako sastavljenom zapisniku, prijavljuje se prvi za rieč:

Zast. *Spinčić*, koji izjavi pozivom na § 41 saborskog pravilnika, da je zapisnik netočan, nepodpun i neistinit jer sadržaje stvari, koje se nedogodiše u zadnjoj sjednici a izpušta druge, koje se dogodile. Posljednja sjednica ne bijaše naime više zakonitom čim su izašli članovi saborske manjine; na temelju zapisnika bijaše u saboru samo 22 talij. zastupnika nakon izlaza zastupnika slavenskih, a moralo bi ih biti bar 24. Odatle sledi jasno, da se ne štjuje od strane predsjednika ni paragrafa pravilnika kao što ni ostalih ustanova zakona. Govornik se čudi vladinom zastupniku, koji sve to čuje i vidi a nepoduzme ništa proti kršenju zakona. U ovom saboru kano ni drugud neuzimlje se u nikakav obzir na veliku većinu stanovništva ove pokrajine, na ono pućanstvo, na koje se znade vlada obratiti kad se nadje u stisci i nevolji. Kamo se dospieva nepoštujude zakone i pravdu vidismo nedavno u Brazilu i vidimo sada u Portugalu. Konačno predloži, da se zapisnik neodobri, da se sastavi drugi zapisnik i u hrvatskom ili slovenskom jeziku, i dok se to nedogodi neka se odgodi sjednicu.

Na svemu što se događa u ovom saboru i izvan njega u našoj zemlji kriva je vlada, koja bi mogla uvesti mir i red kad bi inače postupala.

Zast. *Trinajstić* prosvjeduje proti izjavi predsjednika, da nebijahu tobož zastupnici pripravnici za razpravu dnevnoga reda; ta je izjava prava nasieda za zastupnike, jer ih vriedja i podcienjuje, radi česa mora da prosvjeduje.

Zast. *Kurelić*: Pozivom na § 41. pravilnika prigovara zapisniku, koj nespominje, da su članovi saborske manjine zapustili sabornicu.

Zast. *Zuccon* se pridružuje prigovorima svojih drugova i dodaje, da mora prosvjedovati što mu ne bijaše kao revizoru ništa do sada poznato o tom zapisniku, nadalje kritizira oštro nezakonito postupanje c. k. vlade i njezinoga pouzdanika, saborskog predsjednika prema većini pućanstva pokrajine i njezinim zastupnicima.

Zast. *G. Červar* prigovara zapisniku i stavi predlog, da se natoži predsjednićtvu, neka odmah potraži hrvatskog stenografa i dok se to ne dogodi, nek se obustavi svaku razpravu.

Zast. *Laginja* se priključuje izjavama svojih predgovornika, odsudjuje ovako netočno i neistinito sastavljen zapisnik, navadja pojedine netočnosti i u pisanju naših imena, proti čemu prosvjeduje. Na koncu izjavi talijanski, da će stalno nadoći vrijeme kadno budu Talijani prisiljeni, da

popuste pravednoj stvari, te bi bilo za njih častnije, da se mi međusobno nagođimo, mjesto da nas trći sa to prisili.

Zast. *Pošćić* opaža, da zapisnik nemože da bude točan pošto se predsjednik za razprava često razgovara sad sa jednim sad sa drugim od članova sabora.

Zast. *Flego* prigovara vladinom zastupniku što nije putem c. k. birca dao javiti, da su slavenski zastupnici ostavili sabornicu.

Zast. *Andrić* prigovara zapisniku kao saborski revizor, koji nije do sada ni vidio zapisnika; prigovara nadalje tomu, što nije točno navedena doba kad je sjednica započela; tuži se i na to, što nije rećeno u kojem je predsjednik jeziku pozdravio sabor te što nije spomenuto, da je sjednica trajala i nakon odlaska saborske manjine t. j. i kad ne bijaše dostatnog broja zastupnika. Ovo ponavlja i u talijanskom jeziku.

Zast. *Mandić* izjavi, da se slaže posve sa prigovorima predgovornika i dodaje tomu, da se je predsjednik prema saborskoj manjini nelojalno ponašao, jer nije održao svoju rieč, da će nakon priobćenja dignuti sjednicu, već je dao i poslije čitati razne upite, predloge itd., prosvjeduje proti takovom postupku.

Zast. *Valentić* prosvjeduje proti osvadi kao da zastupnici saborske manjine nebi htjeli razpravljati u saboru; oni su pripravnici raditi svimi silami, ali oni hoće i krulha i to duševnoga i tjelesnoga.

Zast. *Rajčić* reće, da je već možda hrvatski ili slovenski zapisnik sastavljen te moli predsjednika da ga dade nakon talijanskoga pročitati.

Zast. *Sancin* oćituje, da se u saboru neće moći raditi dok se nebude poštivalo i naša prava. Čudi se tomu što je današnja sjednica sazvana u 15 sati jer nevidi nigdje u Kopru sata, koji bi kazivao 15 sati.

Zast. *Kirac* prigovara što se dnevni red nešalje hrvatsko-slovenskim zastupnicima sastavljen u njihovom jeziku.

Zast. *Pangerc* tuži se što se čita zapisnike pre naglo i potihlo te se nemože čitanje pratiti ni razumjeti.

Obrana predsjednika.

Predsjednik se brani od prigovora u koliko su učinjeni u talijanskom jeziku te se izprićava da je on pravilno postupao, čemu prigovaraju oštro članovi manjine. Na to se je razvila oštra prepirka između članova manjine i predsjednika, koji nije htio dati rieči zast. *Andrić*u, da odgovori na odgovor predsjednika. U sveobćoj vici čule se osobite oštre prigovore zast. *Andrić*ća, *Zuccona*, *Červara* i t. d. Predsjednik hoće, da predje na drugu toćku dnevnoga reda. Proti tomu ustaju zastupnici manjine izjavljujuć, da se moraju prije riešiti prigovori njihovi proti zapisniku zadnje sjednice. U prepirku upliću se i članovi većine; nastaje sve to jaća vića, sve to veća gungula dok se medjutim na klupama manjine neudara šakama žvižda i odlučno prosvjeduje proti nezakonitom postupku predsjednika.

Hrvatska himna.

Iza sveobće vike i buke predsjednik zapusti dvoranu u kojoj zaori najednom na klupama manjine velćanstvena hrvatska himna *Liepa naša domovino*, koju je liepo intonirao zastupnik i prokušani zborovodja *Valentić*. Himnu odpjevaše stojeć svi zastupnici manjine i to tako toćno i precizno, da su to kasnije razni članovi većine i isti predsjednik priznali i čak pohvalili.

Za pjevanja himne udaljio se je predsjednik iz dvorane a njega slediše skoro svi članovi većine; u dvorani osta sva manjina, činovništvo, vladin zastupnik, njegov stenograf, koji je takodjer stojeć slušao himnu, i občinstvo na galeriji, kojega je dio za pjevanja ustao.

Po dovršenom pjevanju udaljila se i manjina iz dvorane te zapćeše između nje i većine

Pregovori i sporazumak.

Vani u predsoblju sastaje se nekoji ćlanovi stranaka, predsjednik sabora te članovi predsjedništva kluba manjine na pregovor o tom, kako bi se izravnao sukob u saboru. Došlo je konaćno do sporazumka i sledio je nakon odmora od 3 ćetvrta sata nastavak sjednice.

Priobćenja.

Prešav na II. toćku dnevnog reda priobći predsjednik da su zastupnici *Chersich* i *Albanese* izprićali svoju odsutnost. Nadalje priobćuje razne izvieštaje, molbe i druge podneske, koje se upućuje na pojedine saborske odbore.

Čitanje interpelacija.

Tajnik *Pesante* ćita slededeće upite:

1. Zast. *Ventrelle* i drugova na mini starstvo pravosudja radi postupanja sudova u Primorju.

2. Zast. *Pesante* i dr. na ministarstvo rata radi postupanja sa prićuvnim vojnicima.

3. Zast. *Zorzenona* i dr. na c. kr. zem. škol. vieće, što se nije njemu kao učitelju dalo dopust za ćitavo trajanje ovog sabora.

4. Dr. *Zuccona* i drug. na c. kr. vladu radi zabranjenog izleta „Narodne del. organizacije“ iz Trsta u Pulu.

5. Zast. *Zuccona* i drugova na c. kr. vladu radi talijansko-njemaćkih napisa na javnih zgradah u okolici Pule.

6. Zast. *Kirca* i drug. na zem. odbor radi pomanjkanja prostora u zem. bojnici u Puli za umobolne.

Prešni predlozi.

Predsjednik priobći dva prešna predloga podnešena od zastupnika *M. Mandića* i *Pesante* a u pogledu državne i zemaljske podpore radi ublaženja biede u Istri. Predlozi idu za istom svrhom.

Predlog zast. *Mandića* glasi:

Visoki sabor nek izvoli odlučiti: Obzirom na veliku biedu, koja usljed raznih elementarnih nezgoda vlada više manje u svih kotarih pokrajine.

Nalaže se zemaljskomu odboru, da dade iz zemaljskih sredstava ćim vzađniju podporu za ublaženje biede, da tu podporu izrući odboru, koji se je na c. kr. namjestnićtvu u Trstu ad hoc ustanovio i da izradi kod c. kr. vlade, da bi ona u tu svrhu dala iz državnih sredstava ćim veću podporu k onoj razmjerno premalenoj, koju je do sada dala.

Ovaj predlog nek se razpravi svimi kratićami predvidjenimi u § 37. saborskog poslovnika.

Predsjednik pozove zast. *Mandića*, da obrazloži prešnost svog predloga.

Zast. *Mandić* reće, da se prešnost sama preporuća a predlog je tako vaćan, da će mu stalno zem. sabor to potvrditi; preporuća prešnost i predlog.

Predlog je upućen na predlog zast. *Benati*-a financijalnom odboru.

Zast. *Pesante* preporući sa par rieći svoj predlog, koji se upućuje takodjer financijalnom odboru.

Tim je iscrpljen dnevni red i predsjednik diže sjednicu a buduću ureći će pismeno na dom.

Popis pućanstva.

Koncem ove godine obaviti se ima — kako smo već javili popis svega pućanstva Austrije.

Kao napatuk našem narodu u Istri napisali smo nedavno tomu u ovom listu ćlanak i dali ga napose otisnuti u više hiljada otisaka. Te otiske ili napatke moće svatko badava dobiti kod predsjedništva našega politićkoga drućtva u Pazinu.

Svatko jakle, koji želi, da se obavi taj

popis pravedno i zakonito, koji neće da nam Taljani i ovoga puta ugrabe na hiljade pripadnika našega naroda, neka posegne, za tim napatkom, neka ga pročita neukomu puku, neka ga raztumaći i neka se po njemu ravna.

Ovo vriedi osobito za one kotare za one obćine i za ona mjesta, kojima vladaju ili upravljaju naši narodni protivnici. Tih kotara, obćina i mjesta imade osobito na Poreštini, Puljštini, nešto na Pazinštini i Koparštini te na kvarneskim otocima.

Kod zadnjeg popisa pućanstva prije 10 godina ugrabljeno je u spomenutim kotarima na hiljade našega naroda. U porećkomu kotaru a u bujskom sudbenom popisali su talijanski komesari skoro sve za ćiste Talijane. Tamo su od više hiljada našega naroda pripustili nama kao za milost par stotina duša. Skoro tako bijaše u piranskom sudbenom kotaru i u mnogih obćinah na Poreštini, Puljštini itd. Svuda tamo, gdje je popis pućanstva povjeren bio talijanskim obćinskim upravama, bijasmo prikraćeni za veliko mnoćtvo naših narodnih pripadnika. To se ovaj put nemiće opetovati.

Naše će politićko drućtvo ućiniti u tom obziru svoju dućnost, ali ono nemoće samo svuda priskoćiti, za sve doznati, svakom pomoći i svakoga riešiti. Tuj su pozvani svi narodni inteligentniji slojevi. Pozvani su u prvom redu gg. svećenici, učitelji, napose naša mladeć visikih škola, koja je na posljednjem svojem sastanku zaključila, da će pri tom narodu biti na službu i uslugu. Puduće i upute treba narod osobito tamo, gdje neima svoje inteligencije, gdje je bez svećenika i učitelja i gdje je izrućen na milost i nemilost talijanskoj gospodi.

Za predstojeći popis pućanstva pridržana je na žalost i zlosrećna formula o obćevnom jeziku t. j. da se ima paziti glavno na obćevni jezik naroda. Nu to neima prićićiti nikoga, da se izjavi ili upiše za Hrvata ili Slovenca ako i obći sa talijanskim gospodarom ili djelodavcem u talijanskom jeziku. Glavni je tuj uvjet taj, koji mu je materinski jezik, kojim se jezikom govori u njegovoj obitelji ili drućini. Nitko nije dućan upisati se za Talijana ako znade talijanski ili ako govori sa gospodarom ili poslodavcem talijanski. Svatko mora da se drći svoga materinskoga ili obiteljskoga jezika.

Naša politićka borba u Istri temelji se na popisu pućanstva. To vriedi još vieće za našu prosvjetnu borbu, borbu za narodno školstvo. U toj borbi nam pomaće malo naše dokazivanje, da nas imade u jednora ili drugom mjestu na stotine ili na hiljade ako nas neima na papiru, ako se nismo kod popisa pućanstva priglasili za Hrvate i Slovence. Naši protivnici pozivlju se uvijek na statistiku ili na popis pućanstva kap pitamo, da nam se dade u jednom oli drugom mjestu hrvatsku ili slovensku pućku školu. Našega naroda imade možda u jednom od tih mjesta na stotine ili hiljade, ali pošto nismo na papiru, odgovara nam se: škole vam nedamo, jer vas tamo neima, jer vas tamo statistika ne priznaje. Na tu nesrećnu statistiku pozivlju se obićno i vieće školske obllasti, ministarstvo, upravno sudište itd. Ako hoćemo dakle da doćjmo do svojih politićkih pravica, ako želimo imati svojih škola itd. svuda tamo, gdje imade nas i naše djeće tolik broj, kakveć zahtjeva školski zakon, prijavimo se i upišimo se kod predstojećeg popisa pućanstva za ono, što smo po krvi i jeziku pak ćemo brće i laglje doći do svojih pravica i do svojih škola.

Pogled po Primorju. Puljsko-rovinjski kotar:

Još u napšenju novinara. Ovdješnji „Il Giornaleto“ pobija našu zadnju viest o Nastavak u prilogu.

uzroku uapšenja svojeg suradnika Ambrosich-a time, da ako je njegov suradnik zatvoren zato, što je zaveo čuvara muzeja, bili bi ga zatvorili već isti dan. To je istina; ali vojničke oblasti doznale su tek iz „Piccola“, da je netko bio razgledati leteći stroj u arsenalu, te su odmah povele istragu i doznali da je bio Ambrosich sa Wiederhoferom i onda tek oba dali uapšiti. Zadnju našu viest popunjujemo još time, da je Ambrosich rekao čuvaru muzeja, e je on prijatelj dobrovoljca Michla, samo da bude lakše pripušten k njemu, Pitamo pak poštovanog „Giornaletta“, da nam on kaže drugi razlog uapšenja njegovog suradnika, Ali ovdje dolazi gospodi vrlo u priloga ona: zlato je štititi.

Zabrinutost „Jornaletta“. Opazili smo s veseljem, da je talijansku sinjoriju u Puli i njihovog Jornaletta osobito ove godine spopala vrlo nervozna zabrinutost za „talijanski karakter“ grada Pule. Počeli su sa hrv. bojama na balunima, sa Bošnjacima, sa zabranama izleta itd. — a evo prošlog tjedna sa . . . konobarima u kavanama. Ala su smišljena ta gospoda. Nemojte ići u kavane, gdje služi mirski scavo, ta imate svoj „Gabinetto“ zatvorite s tamo, ili učinite par svojih kavana. Tko vas sili da idete u slavenske ili njemačke kavane.

Ovdje nam dolazi na pamet, kad se je jedan talijanski list u Puli tužio kako propada talijanstvo ovog rimskog grada, i krivio austrijsku vladu, što puni grad s njemačkim i slavenskim vojnicima, mjesto da namjesti u Pulu talijanske vojnike, koji planduju i bezposlice tamo negdje preko granice.

Podmorska brzozjavna žica (kabel) između Spljeta i Pule. Ovih dana prispio je u Spljet njemački parobrod „Großherzog von Oldenburg“, naročito sagrađen za postavljanje kabela, da ga položi u dubine između Spljeta i ratne luke Pule. U tu svrhu stigli su u Spljet g. Brilli, upravitelj pošta i brzozjava, jedan predstavnik ministarstva trgovine i još nekoliko viših činovnika. Nema sumnje, da će ovaj kabel biti i za trgovinu od velike koristi, nu glavna je svrha, radi koje se ovaj kabel polaže, u stratejskim razlozima. Za ovaj kabel potrošiti će se oko 3 milijuna kruna.

Iz Medulina Prošlu nedjelju držao se ovdje mali izborni sastanak za predstojeće izbore upravnog vieća. Tom prilikom izabran je širi izborni odbor, koji će pripraviti sve potrebno za izbore, kao pregledati listine, provesti event. reklamacije i predložiti kandidate. Prije izbora upravnog vieća držat će gg. nar. zastupnici dr. Iv. Zuccon i L. Kirac veći izborni sastanak.

Na tom izbornom sastanku sabralo se za Družbu K 460, koju svotu je sakupio družbin povjerenik br. 126.

Lošinjski kotar:

Svega po malo iz Cresa. Otvorenje škole. Dana 15. rujna otvorila se ovdje četverorazredna družbina škola. Djece lijepi broj, upravo bilo milo gledati tu našu svijesnu dječicu, kako već onog dana oko 7 sati počeli se sticati u školu, da mogu svi zajedno otići u crkvu na „veni creator“. U našu sredinu došle su dvije nove učiteljske sile, u koje polažemo veliku nadu, mladi, puni ideala, te će sa svojom prvašnjom dvojicom kolega raditi rame uz rame i naša će škola liepo napredovati.

Ne manji broj djece je u našoj školi, a da nebi naši poprdili mitom i silom ulovili koju siromašnu dušicu, nebi niti dostigli jednak broj naše djece. Kako doznah iz pouzdanog vrela, iz našeg slav. nog komunala šiljale se nekoje ženetine sa obećanjem, da će im komun sve davati samo ako dodju na talijansku školu. Pitamo se jesu li sami oni gospodari ovdje; nek daruju svoje novce a ne komunske, bolje da isplaćivaju dugove, pod kojima općina jedva diše. Sramujem se ni reći, kakvim naputcima

polazile su te ženetine okolo. Uz drugo govorile bi: „Na našoj Vam je školi jedan lipi i asai dobar direktor“. Dakle talijanska propala vlastela dala se na posao javnih svodnika i stvorili bi od talijanske škole i bludište samo da nam odnaroduju našu nevinu dječicu.

Na tom krasnom postupku u dvadesetom vijeku ne zavidjamo im, samo tako napried.

Dali se sjeća jedna tobože naobražena ženska, što je pisala na škol. oblast.

Navesti ću samo nekoje riječi iz njezinog pisma, da publika sudi.

„Per gli adoratori del Spinčić non ci saranno imposte, per i ragazzi croati non ci sarà leva militare, per donne e uomini provocatori non ci è giustizia“. Ovač piše tobože naobražena ženska; čini nam se da je to efekt gorujih ponuda sa strane onih creskih ženetina.

Odlazak kapelana. 28. pr. mj. zalosni smo otišli na parobrod, jer onog dana ostavio nas naš visegodišnji kapelan v. g. Franjo Krivičić, koji je svojim radom mnogo doprineo narodnoj stvari u našem gradu. Mi znamo što je on učinio, te ne želimo drugo, nego da ustraje i nadalje u radu za svoj narod. Želimo Ti svaku sreću, koja neka Te prati na Tvojem daljem radu.

C. kr. sud. Iz ovog c. kr. suda, otkada je otišao sudac g. Lucich puše nekakvi drugi vjetar, koji baš nije posve zdrav za ovaj grad, ali nadamo se da će promjeniti smjer kada bude prestala kolera, jer inače ćemo morat taj vjetar, koji usmrđuje zrak razkužiti. Bahatost ne vrijedi, nego pravica, kako ćemo to drugi put i dokazat primjerima.

Kupoprodajni ugovor. U starom vijeku prodavali su gospodari svoje roblje uz malu cijenu, ako su bili lijepi plaćali su ih draže, dočim u najmodernijem vijeku reč bi da je drugačije. Kako se čuje po kuntradah diskurit, da je neki iz bolje kuće, prodao svoju kćer za 100 for. (200 K) mjesečno, vino, ulje a k tomu još i fit. Alaj kamo smo došli. Ako želi tko učinit afari nek dodje ovamo, bit će sretne ruke. Drugi put više.

Mali Lošinj. Dne 4. t. mj. umro je na svom imanju na Koludarcu kraj Lošinja Matej Viduljić, poznat pod imenom Matijjin, pomorski kapetan i nekadanji načelnik Malog Lošinja. Bio je Lošinjanin starog kova, čelik-značaj, poštenjak od glave do pete — zato i nije bio po čudi sadanjim našim kamoristom. On je pomogao sirotinju, a da nije znala lijevica, što je činila desnica. Za njegova načelnikovanja i njegovim nastojanjem dobio je Mali Lošinj ono malo borićevih šumica, što ih sada uživamo; on je isplatio pametnom upravom mnogo općinskih dugova, a adicijonal je snizio na 30%, dok sada plaćamo preko 200% i k tomu „tassa sul vino“. On je u puku bio poznat pod imenom „buon podestà“. Dne 6. bio je svečani sprovod, komu su prisustvovali zastupnici svih oblasti, samo nije došao na sprovod ni privatno ni službeno nijedan zastupnik naše slavne općine, koja nije držala shodnim ni izvjesiti zastave. A zašto to? Valjda zato, jer je pokojnik drugačije upravljao općinom, pa su se sraminili priznati istinu i valjda zato, što je pokojnik govorio i hrvat-ki. Počivao u miru!

Veliki Lošinj. 6. listopada 1910. Hvala Bogu i dičnoj našoj Družbi, imamo i dječije Zabavište. Otvorilo se 4. t. mj. upravo na Carev dan. Upisalo se odmah istoga dana 40 djece.

10 djece je poletjelo k nama iz „Giardino infantile“ na veselje Kolodindija Dugovratoga. Naši miserni protivnici, da su posljednjih dana vijećali do kasno u noć u izvanrednim dugim sjednicama, kako bi nam „priskočili u pomoć“ osobito da nam se pobrinu za zgodne prostorije, ali sva naprezanja i sve spletkarenje nije pomoglo,

na zgradi se već na Carev dan vijala naša trobojnica.

Nj. Visost nadvojvoda Stjepan darovao nam je klupe i druge potrebštine što trebaju u Zabavštu. Bog ga poživio!

Voloski kotar:

Neznaju geografije. Prijatelj nam piše pod tim naslovom iz Voloskoga: Jedan naš rodoljub poslao je dne 26. pr. mj. preporučeno pismo g. N. N. u Zrenj p. Oprtalj (Portole). Držimo da je ova oznaka pošte dosta jasna pa je ono pismo uzprkos tomu putovalo u Senj, odakle ga vratise sa opazkom: „Istrija — Austrija“.

Dakle negdje na naših poštah neznaju ni za Oprtalj ni za Portole. Nebi škodilo nekojoj gospodi na pošti malo više geografije.

Narodna glazba u Trinajstićima (obćina Kastav) Nastojanjem tamošnjih rodoljuba, primence g. Ivana Vlaha ustrojena je u onom selu narodna glazba. Društvo broji već sada što izvršujućih što podpornih 180 članova. Glazbom ravna poznati naš rodoljub i kapelnik mjestne glazbe Volosko-Opatijske.

Na prvoj glavnoj skupštini članova pozdravila je glazba svoje članove i dobrotvore sa krasnom našom himnom: „Ljepa naša domovino“. Na čelu tom narodnom poduzeću izabran je g. Ivan Vlah a u odbor razni rodoljubi iz Kastavšćine. Novom društvu želimo mnogo sreće!

Hrvatske škole u Opatiji. Ove godine upisalo se u hrvatsku pučku školu u Opatiji ukupno 239 djece, a u komunalnu hrvatsku realnu gimnaziju, na kojoj se otvorio i II razred, ukupno 56 učenika. Ovom napredku hrvatskih škola u Opatiji od srea se radujemo.

Ispiti osposobljenja za učiteljsku službu. Pismeni ispiti osposobljenja za opće pučke škole i građanske škole započeti će pred ispitnim povjerenstvom u Kastvu dne 7. (sedmoga) novembra 1910. u 8 s. prije podne.

Molbenice s priložima (svjedodžba ispita zrelosti, opis života, dokazi dvogodišnjega službovanja na školama s pravom javnosti) neka se na vrijeme, najdalje do 29. oktobra t. g., pošalju u Kastav, na ravnateljstvo ispitnoga povjerenstva, ali preko dotičnoga c. kr. kotarskoga školskoga vijeća.

Ženskoj podružnici družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Kastvu uplatili su u spomen pokojnog svaka Matka Skender umrolog 2. t. mj. u Kastvu Rajmund Jelusić župnik u Berseću, 20 K — Kažimir Jelusić načelnik u Kastvu, 20 K — Isti izručio je uplaćenih u ime pristojbe ovičerovljenja na korist „Družbe“ od Serdoč Josipa iz Zameta kbr. 135, 5 K i Tomičić Frana iz Jurčići kbr. 11, 5 K. Isti izručio dalnjih u ime pristojbe ovičerovljenja spisa uplaćenih na korist „Družbe“ od Milih Josipa iz Jurčići kbr. 98, K 5 — i Lučić Ivana iz Jurčići kbr. 13, K 5 —, g. Jelusić Franjo absol. pravnik i posjednik u Kastvu u spomen pokoj. Matka Skender 10 K. Ukupno K 60.

Dar školskoj mladeži. G.dja Matilda udova Skender darovala prigodom smrti svog supruga Matka za siromašnu školsku mladež u Kastvu K 30.

Javna dvorana za obrtno risanje u Zametu. Ovaj mjesec otvorit će se u Zametu javna dvorana za obrtno risanje sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Svrha ove škole je dati priliku samostalnim obrtnicima, njihovim pomoćnicima kao i absolventima obrtnih nastavnih tečaja (Delavske škole u Kastvu), vježbati se u strukovnom risanju, pod nadzorom učitelja.

Kod primjera imadu prednost zanatnici strojarske struke. U slučaju, da bude dovoljno mjesta, primati će se i zanatnici graditeljske struke.

Upisivanje biti će u pučkoj školi u Zometu (I. kat) i to u petak dne 14. i subotu dne 15. ov. mj. od 6 do 8 sati u večer a u nedjelju dne 16. ov. mj. od 9 do 11:30 prije podne.

Molitelji, koji žele biti primljeni moraju dokazati, da su samostalni zanatnici ili risari, poslovođe, predradnici i t. d. kod obrtnih poduzeća.

Upisnina, koja se neoprašća, iznaša 2 K i ima se uplatiti kod upisivanja.

Podučavanje će biti u radne dane u večer i u nedjelju prije podne i će se doba kod upisivanja ustanoviti po preslušanju zanimanika.

Pazinski kotar:

Napredno pčelarstvo. Dne 6. tek. mj. zaslugom g. učitelja Tomašića osnovano je u Pazinu *pčelarsko društvo sa Istru*. — Napredni način pčelarenja morala bi i pokrajina i c. k. vlada poduprijeti, e da se taj velevažni ogranak gospodarstva po cijeloj Istri što više proširi i udomi, pa se s toga preporučamo gg. narodnim zastupnicima da se za to zauzmu kod odlučujućih faktora. — Stalni smo da će to prvo pčelarsko društvo uspjeti, jer su u odboru osobe, koje će raditi i nastojati svim silama da se pčelarstvo u zemlji podigne do onog stepena, koje ono zaslužuje.

Preporučamo s toga svima, kome je na srcu dobrobit puka, da se učlane u pčelarsko društvo i tako materijalno podupru ovo plemenito gospodarsko poduzeće, novo vrelo blagostanja naroda.

Članovi su: a) utemeljitelji, koji plate jedan put za uvijek 20 kruna; b) redoviti, koji plaćaju na godinu 3 krune i c) podpiratelji, koji plaćaju 2 K na godinu.

Kringa, 2. oktobra 1910. Na krštenju kod Ivana Angelini sabrao među prijateljima družbin sabirač Josip svotu K 19:82 od kojih darovaše slijedeći: Gosp. A. B. K 1, Josip K 5, Ivan Angelini K 9, Angelina nova majka 10 h, Rumena Ana 10 h, Velan Marica 20 h, Velan Katica 20 h, Angelini Ana 20 h, Angelini Andjelija 40 h, Milanović Agata 20 h, Angelini Tereza 20 h, Vjekoslava 20 h, Franjo Vičić 22 h, Hedviga Angelini 40 h.

Najljepša hvala svim darovateljima. Dao Bog da bi se i drugi ugledali na tu štovanja vrijednu obitelj.

Predavanja u Pazinu. Prošle subote predavao je prof. Franjo Novljan u „Hrvatskoj čitaonici“ o Pragu. Predavanje bilo je popraćeno sa 46 svijetlih slika. Predavač istakao je kulturnu važnost Česke a specijalno Praga za sve narode a napose za Slavene. Slike su prikazivale najznatnije kulturne i historičke gradjevine grada Praga.

Odziv je bio veoma lijep jedino je za požahiti, što se još dosta velik dio inteligencije drži po strani.

U subotu dne 15. o. mj. predavat će prof. Martin Zgrablić: „O protestantizmu kod južnih Slavena“.

Početak točno u 8^{1/2} na večer.

Za Družbu. Gosp. J. Šverko mladji sabrao u veselom društvu na Klenovščaku kod gosp. Bradetića K 7.—

Djaci VII. razreda hrvatske gimnazije, da počaste uspomenu preminulog druga A. Rigovića, mjesto vjenca na odar K 11.10.

Gosp. A. Bertoša sabrao kod župana u Trvižu prigodom dolaska novog župnika K 7.—

Mladi „Nono“ sabrao na krstikama Vladimira Bertoše-Vjekova K 6.—

Porečki kotar:

Načelnikom u Višnjaju bio je izabran u zadnjoj sjednici občinskog zastupstva zastupnik g. Ljudevit Travan, brat nedavno umrlog načelnika dra. Fr. Travana.

Berba u Kašteliru. Kako svi znaci kažu bit će ove godine berba u Kašteliru veoma

ugodna i lijepa. Nije doduše obilata, ali je cijena groždju dosta visoka. Na bijelo je groždje udarena cijena od 23 K po q, a na crno po 21 K po q a bila bi ta cijena za stalno još par kruna poskočila da se nijesu nekoji prenaljili, te time pokvarili sebi i drugima račune.

Jedno nas samo boli. Sve naše lijepo groždje otić će i ove godine u talijanske i židovske ruke.

Vrlo je teško gledati, kake nemilosrdno, a često puta baš barbarski znadu postupati ti tudjinski trgovci sa našim bijednim seljakom. Ne samo, da ga znadu veoma često moralno zlostavljati, već ga se vara i kod vage i kod računa i gdje se samo može.

Hoće li to već jednom prestati? Hrvatski trgovci gdje ste? Zasto se ne svratite u naš porečki kotar — u Kaštelir, gdje vas već godjine i godine čeka plodno tlo, da okoristite sebe i naš ovdješnji hjedni narod. U Kašt. našlo bi se veoma zgodnijih prostorija za malu cijenu u kojima bi naš poduzetni trgovac mogao da razvije ogromnu trgovinu groždjem i domaćim najboljim vinom. Kaštelir sa okolicom prodaje godišnje od 20—30 hiljada q groždja, a vina preko 100 hiljada hektl. Stavljamo našim trgovcima ponovno na srce njihovu i našu korist.

Mislim, da bi bilo podesno tom zgodom preporučiti svoj gospodi oko naše posujilnice, da po mogućnosti porade oko ustrojenja jedne zadružne konobe. Možda bi se tako dalo najlakše pomoći tim hjednim prilikama.

Koparski kotar:

Sajam u Buzetu. — Daje se na opće znanje, da će se godišnji subotinjski sajam u Buzetu, koji je usljed pošasti griže bio prenešen, održavati počamsi sa 15. listopada ove godine.

Grimalda. U nedjelju 2. o. mj. zaključen je u našem selu analfabetski tečaj, kog su otvorili na početku školskih praznika dragučki djaci.

Uspjeh tečaja nije baš najpovoljniji, jer se isprvice moralo boriti s raznim neprilikama tako, da polazak svih upisanih uč-nika nije bio redovit. Uzevši u obzir još i protuagitaciju naših narodnih protivnika, jasno je, da se ne može očekivati Bog zna kakvi uspjeh. No ipak uz Jobovu strpljivost učitelja, postignuto je barem nešto.

Svih polaznika bilo je jedanaest. Od ovih svršila su tečaj s dobrim uspjehom šestorica njih tako, da mogu bez velikih poteškoća čitati i pisati. Do njih pak stoji, da to ne zaborave. Ostala petorica žale, što i oni nijesu redovito polazili školu, jer su uvidjeli, da bi i oni mogli isto postići, samo da je bilo više volje i pouzdanja u sama sebe.

Drugih praznika nadamo se većemu broju polaznika, a i boljemu uspjehu. Led je probijen, a naši nek nastoje, da se, teškom mukom probiti led, opet ne smrzne.

Hvala hrvatskom akademskom društvu za pouku analfabeta u Zagrebu na badava podijeljenim abecedarkama, a i dragučkim djacima na mucu i trudu.

Ne bi bilo s gorega, kad bi naše djaštvo i učiteljstvo malo više pažnje posvećivalo analfabetizmu, jer nama se čini, da mi gradimo narodnu zgradu s lijepim balkonom i nacifranim pročeljem (pučke knjižnice), a temelj te zgrade (analfabetizam) zanemarujemo. Što se pak sa zgradom bez temelja događa, ne treba posebice naglašivati.

Razne primorske vesti.

Mišmaš u Castellitzeyu imenovanju. Iz Trsta opet dolaze glasovi, da Castellitz ne će da primi biskupske časti. Čuje se, da Naglov naslijednik u zavodu „L' anima“

u Rimu marljivo študira hrvatski i slovenski, jer da on ima najviše izgleda za Trst. Valjda zato, jer je Njemač, pak tobože najzgodniji, da ne bude krivo ni Talijanu ni Slavenu. A uprav time će biti krivo jednomu i drugomu pogotovo nam Hrvatima i Slovencima, koji smo u većini. Jeli zbilja med našim svećenstvom nema ni jednoga svećenika dosta učena, praktična i dostojna za biskupsku službu, da treba tražiti tudjina, koji nas ne pozna, a naš jezik mora tek da studira? *Beč traži svoje ljude, pa fertig!*

Odklanjaju odlikovanje odbora talijanske izložbe u Kopru. Koliko drže isti talijanski umjetnici do talijanske izložbe u Kopru svjedoči nam najbolje ta činjenica, što je jedan od vidjenijih talijanskih fotografa grada odklonio namjenjeno mu odlikovanje izložbenog odbora za njegove umjetnički izradjene fotografije.

Izložba Irredente u Austriji. Pod ovim naslovom priobćio je bečki list „*Danser's Armee-Zeitung*“ vrlo zanimiv članak o talijanskoj izložbi u Kopru, koju nazivlje irredentskom izložbom. Ako sa znade, da se tim listom služe visoki i najviši vojnički krugovi naše monarhije, tada se dađe lahko shvatiti kako su ti krugovi dobro pogodili znamenovanje rečene izložbe.

Sjednica odbora za pošumljivanje Istre obdržavana je u prostorijah zemaljskoga odbora u Poreču dne 30. septembra. Na sjednici pročitano je godišnje izvješće, priobćeni računi za god. 1907., 1908. i 1909. i predložen nacrt za pošumljenje u godini 1910. Imenovani su na koncu nekoji šumski čuvari.

Razpušteno zastupstvo občine Grožnjan. Javili smo onomadne u jednom dopisu iz Grožnjana kako čini većina obćin. zastupstva razne poteškoće načelniku i obćinskom vieću obzirom na zajam, što su ga kanili sklopiti, neimajuć u današnje upravitelje dostatnog povjerenja. Usljed toga položio je načelnik Morteani svoju čast. Radi toga je c. k. namjestništvo dogovorno sa zemaljskim odborom razpustilo obćinsko zastupstvo i imenovalo upravno vieće sastojeće od Antuna Biloslao iz Završja (predsjednik), Dinka Grassi iz Grožnjana (podpredsjednik); članovi: Jakov Daris iz Grožnjana, Mate Krajević iz Krasa, Gašpar Biloslao iz polja, Ivan Persiko iz Šterne, Mate Dor iz Kastanje i Josip Dobrilović iz Završja.

Štipendija za veterinare. Podieliti će se u prvom tečaju godine 1910. i 1911. vladina štipendija od godišnjih 600 kruna istarskomu djaku, koji polazi visoku veterinarsku školu u Beču i koji će se obvezati, da će nakon dovršenih nauka bar nekoliko godina služiti u Istri.

Molbe za tu štipendiju valja predložiti c. k. namjestništvu u Trstu do 30. oktobra o. g. putem svoje školske oblasti. Priložiti treba molbi krsni list, svjedočbu siromaštva, o ciepljenju kozica i pripadnosti, školske svjedočbe zadnjih dviju semestara i dokaznicu o podpunom poznavanju hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika.

Za popis pučanstva. Primamo te javljamo: da se u pogledu popisa pučanstva, koji će provesti početkom godine 1911., mogu naši ljudi obratiti na gg. u:

I. Političkom kotaru Kopar:

Mandić Matka, profesor i zastup. naroda — Trst. Pangerc Josipa, opć. načelnik i narodni zastupnik — Dolina.

II. Političkom kotaru Pazin:

Dr. Trinajstić Dinka, odvjet. i zastup. naroda i Dr. Kurelić Šima, opć. načelnik i zastup. naroda — Pazin.

III. Političkom kotaru Poreč:

Andrijčić Antuna, umir. župnik i assessor i Dr. Zuccon Ivana, odvjet. i assessor — Poreč.

IV. Političkom kotaru Pulj:

Dr. Laginja Matka, odvjet. i zastupnik

naroda i Stihović Josipa, poslovodja Istar. Pojilnice — Pulj.

V. Političkom kotaru Lošinj:

Turato Nka, kanonik — Cres
Haračić Ambroza, profesor — Lošinj

VI. Političkom kotaru Krk:

Polonio pop Matka — Krk.

VII. Političkom kotaru Volosko:

Rodoljube Volosko, Kastav i Podgrad.

Pošto popis pučanstva je neka vrst mje- rila svega pučanstva zemlje, s toga je dužnost svakoga stanovnika iste, da u tom p gledu učini svoju dužnost, te da strogo pazi, da se njega ne uvrsti među narod komu ne pripada, a napose je dužnost narodne inteligencije da uputi narod kako se mora u tom slučaju vladati, buduć da čovjek, koji se otudji svomu narodu, po- stane krvnikom svojoj rodnoj braći na očiti prezir poštenih ljudi.

Portugalska proglašena republikom. Prošlog tjedna uzbunio se u Lisabonu narod proti kralju i proglasio republiku. Narodu se pridružila najprije pomorska momčad a zatim malo po malo kopnena vojska. Kralj Manuel i ciela kraljevska po- rodica morala je otići iz Portugala, te su u petak došli u Gibraltar, odakle će u Englezku, gdje će se kralj Manuel sa maj- kom stalno nastaniti.

Kako viesti javljaju, proglašenje repu- blike u Portugalu prošlo je bez velikog krvoprolića, te je ciela zemlja mirno priz- nala novu vladu. Nekoje velevlasti već su priznale republiku, a ostale će to učiniti do mala.

Službeno još nije potvrđeno, da se je kralj Manuel odrekao prestolja, dok jedna druga viest iz Gibraltara kaže, da se je kralj Manuel II. odrekao prijestolja za se i za svoje nasljednike.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista iskaz sreće od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Franina i Jurina.

Fr. Jesi li čuo, Jure, kako znaju činovnici na stacionu u Puli lipo hrvatski go- vorit.

Jur. Ja, odkad je išao od kase onaj hrvat- ski činovnik, poboštrica se ne čuje sadanje impjegate nimalo hrvatski govorit.

Fr. Nu da ti povidam, kako razume hrvat- ski. Pitam ti ja neki dan kartu drugog razreda — jer znaj, ja ti se već i po gospodsku vozim — do Ro- vinja, a impjegat-ženska dala mi kartu trećeg razreda do Kanfanara. Ja ti brižni grem u drugu klašu, a kad je konduktar vidia kartu, htia me baciti van ili da platim multu. Nije bilo druge nego platiti multu i uzeti drugu kartu do Rovinja.

Jur. Ja mislim, da ti je presela taj put ta „gospodska voznja“.

I kakoFr. , kume Jure; zato jučer dodjem opet na stacion u Puli i zapitam kartu, ovaj put trećega razreda, do Buzeta. Ali gospodičić na kasi nije me razum- mia nit je znao što je to Buzet, te se je počeo jadt, misleć, da sam ga Bog zna kako uvrilia. Nije bilo druge,

nego sam onog šempija uputio, da mu nisam rekao buždo, nego Buzet a to će reć po njegovu „Pinguente“. On je razkolačil oči i dao mi je kartu. Jur. No lipe stvari se čuju i događaju na tom stacionu; za naše soldi se ne moremo već ni vozit željeznicom iz Pule.

Bolestnička blagajna za civil. radnike c. i k. ratne mornarice u Puli.

Broj 705.

Kod gornje bolestničke blagajne ima se sa 1. novembra 1910. popuniti mjesto pri- vremenog vježbenika uz mjesečnu pripo- moć od 75 kruna.

Rok otkaza: mjesec dana s jedne i druge strane. Nakon šestmjesječnog valja- nog provisorijuma bit će isti imenovan stal- nim vježbenikom uz pripomoć od 100 K na mjesec.

Iza dvogodišnjeg službovanja bit će ime- novan činovnikom bolestničke blagajne najniže plaćevne kategorije.

Natjecatelji moraju poznavati njemački jezik u govoru i pismu, te talijanski i hr- vatski za potrebu službe.

Molbe obložene ispravama, imaju se do 25. oktobra t. g. upraviti na predstojnika bolestničke blagajne za civilne radnike c. i k. ratne mornarice u Puli, ulica Fondaco broj 11.

Pula, 11. oktobra 1910.

Predstojnik.

Br. 1792.

Oglas jeftimbe.

Otvara se jeftimbeni natječaj na podu- zeće gradnje nove škole zgrade u Ve- princu.

Cijena proračunana za ovu gradnju iz- naša K 58 056, te će se gradnja odati najpovoljnijemu nudiocu ispod ove cijene.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom 1 K, sa vadijem od 5% od gornjeg iznosa u novcu ili u vrednosnim papirima imadu se predati potpisano u najkasnije do 10. novembra ove godine, 5 sati u večer.

Obćinski odbor pridržaje si odabrati po- mudu koju bude smatrao najpovoljnijom. Nacrt i troškovnik sa opisom radnja i ostali uvjeti stoji natjecateljima na slo- bodni uvid izloženi u ovom uredu u vri- jeme uredovnih sati.

Veprinac-Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:
Bachich v. r.

Br. 1793.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto
Općinskoga liječnika

za mjesnu općinu Veprinac, sa plaćom go- dišnjih K 2000 plativih u jednakim mje- sečnim posticipatnim obrocima, te putnim paušalom godišnjih K 350, i stanom u na- ravi u općinskoj zgradi u Ičićima.

Molitelji moraju dokazati da su austrij- ski državljani, da posjeduju diplom za sve- ukupno lječništvo, i da poznadu hrvatski, talijanski i njemački jezik u govoru i pi- smu, te podnesti molbe potpisano do 15. novembra 1910.

Glede vršenja zdravstvene službe upo- zuruje se molitelje na odredbe namjesničke naredbe od 16. marča 1909. br. IV. a 155/12 08. u listu zemaljskih zakona za Primorje komad XIV. br. 15 god. 1909

Poblize ustanove glede lječenja siromaha, takse za pohanjanje bolesnika u raznim krajevima općine, mogu se razviditi u ure- du potpisano za vrijeme uredovnih sati.

Glavarstvo obćine Veprinac.

Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:
Bachich v. r.

Traži se djevojka

za poslužbu u dućanu jestvina. Treba da znade uz hrvatski i nešto njemački. Ista će imati besplatno stan i hranu te 24 K na mjesec. Nastupiti može odmah u dućanu jestvina Riva del Mercato broj 1.

Najveći zgoditak ev.	Iskaz	Dobitke garantira
600,000 Maraka	sreće	država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti!

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsigurnijem slučaju

600,000 Maraka	
odnosno:	Glavni odbitci po
Maraka 560,000	Maraka 200,000
550,000	200,000
540,000	100,000
530,000	60,000
520,000	50,000
515,000	45,000
510,000	40,000
505,000	30,000
302,000	20,000
302,000	15,000
	10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100.000 srećki sa 49,405 dobitaka i 8 premija, tako da skoro polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra-tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. 50,000 a onaj 7. razreda ev. M. 600,000.

Uredovna cijena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1-50 K 1-75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće ra- zrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vućenja odmah iza vućenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naruče molim odmah, a najkasnije do

28. Oktobra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1129 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi: cijelu srećku à M. 6.— (K 7.—

pol „ à „ 3.— („ 3,50)

čet-rt „ à „ 1,50 („ 1,75)

Naslov:

Iznos primete u priložu doznačnicom

izvolite podignuti pouzecom

Prekrižite ono što se ne od- nosi na po- šiljku.

Gradsko poglavarstvo

U Križevcih, dne 28. rujna 1910.

Br. 6302.

Oglas jeftimbe.

U gradskoj kružnoj peći u Križevcu imade se u godini 1911. i za dulji niz godina svake godine proizvesti 1,500.000 (jedan milijun i pet stotina hiljada) obične cigle, oko 200.000 criepa, 100.000 zdenčarske cigle, 20.000 žljebnjaka i 30.000 cigle za popločivanje, te će se te radnje izdati jed- nom poduzetniku, koji će biti dužan ma- terijal za promet prirediti o svom trošku dočim će mu gradska obćina dati samo potrebiti ugljen.

Koji bi proizvodnju ovog materijala pre- uzeti želili, neka svoje pismene, zaobinom od 200 kruna (dvije stotine kruna), oblo- žene ponude, imadu ovom poglavarstvu do 15. listopada o. g. podnieli.

Gradski načelnik:

Dr. Pomper, v. r.

Samo 1 krunu

stoji NAJNOVIJE

puneće pero.

Dobiva se u PAPIRNICI
LAGINJA I DRUG. — PULA
ulica Giulia broj 1

PEČATE

Iz GUME Izradjuje
tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Najbolji česki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro ošihano 2 K; bolje 2-4 K; **prva vrst** polusvijetli 2-80 K; bilo 4 K; bijelo, p huljasto 5 10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bijelo, ošihano 6-8 K; 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K; 7 K; bijelo fine 10 K; **najfi- nije prsne pahuljice** 12 K.

Kod naruče od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti

iz gustog civenoz, plavog, bijelog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 180 cm dug, 116 cm širok, sa 2 ja- stucima, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s no- vim, sivim, vrlo tražnim pahulja-tim prjem 16 K; po u pahuljice 20 K, pa- huljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3-50 i 4 K. — Razaslije se pouzecom počam d 12 K franko. Roha se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienel badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i društvima grada i okolice.

Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima naruče u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Cairpo Marzio br. 5 - Podružnica V. a. Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Trgovci vinom i krčmari
Pozor!

Kad kupujete vino, grčidje ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih na ravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom kolajnom i križem i zlatnom krunom i počasnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svija, 1000 kruna. Skladište strojeva „Singer Original“; strojeva za pletivo; tlakala za grčidje, kao i sve potrebštine za vinogradare i pivničare. — Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320. — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

NAJVEĆA DALMATINZATARIJA
ANTONI RADIĆ
SPLJET
Istovane elenke, talje, badeva

Nikada više!

neću mienjati sapuna odke i rabim Berzma-ov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetsche a. Elbe, jer ovaj sapun je dugo čuva kožu od sunčanit pjege i uz bržaje lepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dohva se u svini ti-karna a. do gerijama i dućanima parfumerijama.

MASTIN LAŠILO
u korist družbe sv. CIRILA I METODA za ISTRU
Broj 2, cijena 30 filira
Proizvod kemična tvornice GRUBIČI PFEIFER
zakonom zaštićeno

POZOR! Novi vinski zakon
dobiva se u Narodnoj tiskari
Laginja i drug. - Pula.

Jeftino česko PERJE
za krevete

5 kg. novo čihano K 960, bolja K 12' —
biele pabuljice čihane, 18' — " 24' —
kao snieg biele pabu-
ljice čihane . . . 30' — " 30' —
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Ceska.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo
na dionice u Punta.

Plovitbeni red
vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.—	odl.	↓ PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	"	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	"	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	"	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	"	dol.	2.—
8.45	dol.	↓ RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Mljetcima.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utora: Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↓ RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.41
8.—	odl.	"	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	"	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	"	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	"	dol.	12.20
po podne				prije podne
2.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	"	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	"	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	"	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*	odl.	6.25
6.45	odl.	"	dol.	6.15
6.30	dol.	↓ NEREZINE	odl.	5.30

* Luka Sv. Martina.
Uvjetno pristajanje u Punta i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utoral Četvrti Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedjeljak Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	↓ Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓ Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrti	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrti
prije podne				po podne
7.20	odl.	↓ Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	"	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	"	dol.	6.40
12.—	dol.	↓ Rab	odl.	8.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Kupujte odijela samo u trgovini
:: BOHINEC i drug ::
ulica delle Torri 2, — TRST, — ulica S. Lazzaro 17
(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljeticima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Priznate miske, stalne cijene.

Solidna i točna poslužba.

KAMEN ZA GRADNJE
iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvall).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cijene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenolomâ.

NOVO! **NOVO!**
HOTEL ELISABETTA
PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.
Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uređen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlasništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT - DALMACIJA
Mineralno sumporno jedno kupalište
NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE najbogatiji na jodu u opće sa jedino postojećim uspjesima oztravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Lječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31504 gr. Čujelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohodjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Skladište i radionica cipela
Rob. Bonyhadi
(prije P. ZARO)
PULA - Via Sergia 33 - PULA.

Podpisani prekipio je od tvrdke P. Zaro cijelo skladište i radionicu cipela, te će unapriediti voditi sam sav posao, i nastojati da obćenito udovolji pošt. građanstvo i vojničku posadu.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj fačoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem
Rob. Bonyhadi.